SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1966

av Joakim Järrebring och Petter Löberg (båda S)

Bryggerilån och konkurrens på restaurangmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ge Konkurrensverket i uppdrag att utvärdera de samlade konkurrenseffekterna av bryggerilån och anknytande leverans- och utrustningsvillkor samt genomslaget av de åtaganden som godtogs 2023 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till konkurrensfrämjande åtgärder som motverkar utestängande effekter av bryggerilån och ger restauranger reella möjligheter att köpa från flera bryggerier och byta leverantör och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bryggerier ska kunna konkurrera genom kvalitet, pris och förmåga att möta gästernas efterfrågan. Mindre bryggerier behöver nå restaurangmarknaden även när de saknar stora leverantörers möjligheter att erbjuda finansiering. Restaurangerna måste ha ett verkligt utrymme att välja vilka produkter de köper in.

Bryggerilån kan underlätta investeringar i restaurangverksamhet. Samtidigt kan finansiering, förskotterade rabatter, volymåtaganden och villkor för fatölsutrustning tillsammans skapa en stark bundenhet till en leverantör. Konkurrensverkets beslut från 2023 beskriver sådana avtalsupplägg och myndighetens preliminära bedömning av

deras utestängande effekter. Bedömningen gällde avtalens samlade konkurrenspåverkan.

Sveriges Oberoende Bryggerier lyfter exkluderande krogavtal, i ett uttalande 2021 beskrev föreningen hur för höga volymkrav kan förlänga restaurangers faktiska bundenhet och hur avtal kan följa med vid ägarbyten. Föreningen efterfrågade förändrade villkor och utredning och avvisade ett totalförbud.

Konkurrensverket godtog den 25 oktober 2023 åtaganden från Carlsberg och Spendrups och avslutade utredningarna. Åtagandena gäller från den 1 december 2023 till den 30 november 2029. De ska bland annat ge utrymme för inköp från andra leverantörer och underlätta försäljning av konkurrerande fatöl. Besluten innebar inte ett slutligt ställningstagande till om företagen hade överträtt konkurrensreglerna.

I en intervju den 21 april 2026 uppgav ordföranden för Sveriges Oberoende Bryggerier, Jonas Kandefelt, att deras medlemmar såg marknaden öppnas när avtal skrevs om och att de stora bryggerierna verkade följa sina åtaganden. Uppföljningen bör ta till vara dessa erfarenheter och visa vilka hinder som återstår.

Åtagandenas praktiska genomslag behöver utvärderas. Uppföljningen bör visa om restauranger köper från fler leverantörer, om mindre bryggerier får tillträde till fatölsförsäljningen och om byte av huvudleverantör är möjligt. Rabatter, återbetalningsvillkor och utrustning måste bedömas tillsammans eftersom de kan hindra inköp från andra bryggerier.

Regeringen bör ge Konkurrensverket ett samlat uppdrag om marknaden som helhet. Underlaget ska omfatta avtal och faktiska inköp samt erfarenheter från restauranger, Sveriges Oberoende Bryggerier och andra berörda. Skillnader mellan nya och äldre avtal behöver redovisas, liksom om konkurrensproblemen har flyttat till andra avtalsformer. Särskilt bör det prövas hur realistiska volymmål, tydliga sluttider och begränsad volymbindning kan ge ett bestående utrymme för andra leverantörer. Volymkrav bör inte medföra att den faktiska bindningstiden förlängs utan tydliga och proportionerliga villkor. Utvärderingen bör också belysa restaurangöverlåtelser. Den behöver visa om avtal eller kvarstående skulder i praktiken gör en ny ägare bunden till samma leverantör och hur sådana hinder för leverantörsbyten kan motverkas. Ägarbyten bör kunna ge ett reellt tillfälle att ompröva leverantörsvalet.

Regeringen bör återkomma med konkreta åtgärder utifrån resultatet. Prövningen bör omfatta tydlig åtskillnad mellan finansiering och leveransvillkor, förutsebar och proportionerlig lösen av lån samt utrustningsvillkor som ger tillträde för konkurrerande

produkter. Åtgärderna ska motverka att inlåsningen återskapas genom andra ekonomiska villkor. Förslagen måste vara förenliga med EU:s konkurrensregler. Vertikala avtals effektivitetsvinster och legitima finansieringskostnader ska beaktas. Regeringen bör pröva vad som kan genomföras nationellt respektive inom EU. Målet är att restauranger ska kunna finansiera verksamheten och samtidigt erbjuda produkter från flera bryggerier.

Joakim Järrebring (S) *Petter Löberg (S)*